

Rácz Andrea

Családi élet és a munkavállalás kérdései

Véleményfelmérés a 22–35 éves lakosság körében

A kisgyermek gondozása, napközbeni ellátása egyre fontosabb eleme Európa gazdasági és szociális jólétének. Növekszik az igény a gondozás és a nevelés minden formája iránt, és egyre nagyobb hangsúlyt kap az Európai Unió politikájában a munka és a családi élet összeegyeztetése. A kisgyermek napközbeni ellátását a női esélyegyenlőség egyik feltételeként tartják számon a munkaerő-piaci megjelenésnél, emellett a gyermek korai fejlesztését mindinkább az élethosszig tartó tanulás megalapozásának tekintik.

Az elmúlt években jelentősen változott a gyermekkorról mint életszakasról való gondolkozás is. A gyermekeket már nem a gondoskodás passzív résztvevőjének tekintik, hanem egyre inkább a társadalom tagjának, saját véleményével rendelkező, a környezetét befolyásolni képes, tudásához aktív módon hozzájáruló személynek fogadják el.

Az Európai Tanács 2002-ben, Barcelonában tartott ülésén a részt vevő országok képviselői megállapodtak abban, hogy az európai tagállamoknak le kell bontaniuk azokat az akadályokat, amelyek korlátozzák a nők munkaerő-piaci részvételét, valamint a szolgáltatások nemzeti rendszerével összhangban arra kell törekedniük, hogy 2010-re a háromévesnél fiatalabb korosztályba tartozók legalább 33%-a számára biztosítsanak napközbeni ellátást. A jelenlegi magyarországi lefedettség 8%-os, ami jócskán alatta marad a célként megjelölt mértéknek. A bölcsődék és a családi napközik számának jelentős növelésére van szükség ahhoz, hogy Magyarország három éven belül elérhesse a tervezett 33%-os ellátotti arányt.

2005 nyarán intézetünk (NCSSZI, 2007 januárjától SZMI) megbízásából lakossági omnibuszos felmérés készült a napközbeni kisgyermekellátás megítéléséről. A mintaválasztást és a lekérdezést a TÁRKI végezte. A kutatás egyrészt foglalkozott a családi élet és a munkavállalás összeegyeztethetőségének problémájával, másrészt a kisgyermek felügyeletének lehetséges módjaival, azok megítélésével, külön kitérve a bölcsődékre, hiszen

a bölcsődék, családi napközök szélesebb körű elterjedése, kedvezőbb társadalmi megítélése, a napközbeni kisgyermekellátások minőségének javulása hosszú távú össztársadalmi érdek.

A kutatás fő vizsgálati területei a következők voltak:

- A napközbeni gyermekellátási formák igénybevétele a háromévesnél fiatalabb gyermeket nevelők körében
- Miért nem veszik igénybe a bölcsődéket? (érvek, ellenérvek)
- Gyermekfelügyelet iránti igények
- A napközbeni gyermekellátás megítélése
- Az ellátás színvonalának megítélése
- A munkavállalásról, a munka és a családi élet összeegyeztethetőségéről alkotott vélemények.

Jelen tanulmány a kutatás keretében megkérdezett, 22–35 évesek vélekedését mutatja be a munkavállalásról, a munka és a családi élet összehangolásáról, illetve annak esetleges nehézségeiről.

A megkérdezettek köre

A minta alapjellemzői megegyeznek az alapsokaságéval, egyetlen szempontot kivéve: a célcsoportunk a 22–35 éves korosztály volt, hiszen ők azok, akik a napközbeni gyermekellátást leginkább igénybe veszik, vagy igénybe fogják venni.

A teljes minta 850 főből állt, országosan reprezentatív a 22–35 éves korosztályra nézve.

A kérdezettek 54%-a nő. Az átlagos családnagyság 3-4 fős (ez a minta 2/3-a). A kérdezettek családi állapotát tekintve elmondható, hogy 42%-uk házasságban él, 11%-uk élettársi kapcsolatban, és szintén 42%-uk nőtlen vagy hajadon.

A megkérdezettek 53%-ának nincs gyermeke, 47%-ának van saját gyermeke, ezen belül 49%-nak egy, 36%-nak kettő, 14%-nak három vagy több gyermeke van. Háromévesnél fiatalabb gyermeke (is) van a szülők 39%-ának, ennél idősebb gyermeke pedig a 61%-uknak (244 főnek). Az átlagos gyerekszám: 1,7. A teljes minta 55,2%-a tervez még vagy

egyáltalán gyermeket. A gyermektelenek mintegy 80%-a szeretne gyermeket vállalni, de azok körében, akiknek van gyermekük, már egy gyermek esetén radikális a gyermekvállalási kedv csökkenése: 44%-ra esik vissza, 2 gyermek esetén 17%-ra, 3 vagy több gyermek esetén pedig 10%-ra.

Településtípus alapján a válaszadók 37,6%-a községben, 24%-a megyeszékhelyen, 20%-a városban, és 17,6%-a Budapesten él. A mintában szereplők átlagéletkora 28,6 év. (A legfiatalabb kérdezett 22, a legidősebb 35 éves.) Iskolai végzettséget tekintve a kérdezettek 16,5%-a nyolc általánost, vagy annál kevesebb iskolai osztályt végzett, 1/4-e szakmunkásképzőt, 1/3-a érettségizett, 18% pedig főiskolai vagy egyetemi végzettségű.

Válaszadóink 57%-a alkalmazott, 13%-a munkanélküli, 12%-a jelenleg szülési szabadságon van, 7%-a tanul. Kétfajta jövedelemre kérdeztünk rá. Egyrészt a kérdezett havi nettó átlagjövedelmére – ez a válaszok alapján a mintánkban átlag 58 400 forint (N=576); a legtöbben (51%) 41 ezer és 100 000 Ft közti összeget keresnek havonta, 20% keres 100 ezer és 150 ezer Ft között, és ugyanennyien tartoznak a legalsó – 40 000 Ft alatti – kategóriába. Másrészt megkérdeztük azt is, mennyi a háztartás havi nettó jövedelme. A válaszok alapján ennek átlaga 155 876 Ft. A legtöbb család (a kérdezettek 45%-ának családja) 151 000 és 300 000 Ft közti havi nettó jövedelemmel rendelkezik, de kb. ugyanennyien vannak (43%) a 60 000 és 150 000 közti kategóriában is.

A kérdezettnek a családfőhöz való viszonya azonban azt is elárulja, hogy a mintába kerültek több mint 1/3-ának még nincs saját családja, ők a háztartásfő gyermekének mondták magukat. A saját családdal nem rendelkezők átlagéletkora 26 év; 57%-uk alkalmazott, 17% tanul, 14%-uk munkanélküli.

A munka és a családi élet összeegyeztetése

A kérdőív hét kérdést tartalmazott, amely a család és a munka megszervezésének, összehangolásának kérdését kívánta körüljárni. Az alábbiakban az egyes kérdésekre adott válaszokat mutatjuk be, illetve azt, hogy az egyes válaszok mögött milyen lehetséges okok húzódnak meg: milyen a kérdezettek szocio-ökonómiai státusza (nem, iskolai végzettség,

településtípus, van-e gyermeke), és ez hogyan árnyalja a munkavállalásról, családról alkotott véleményeket.

A megkérdezetteket arra kértük, hogy 5 kérdés kapcsán jelöljék meg, mennyire értenek egyet az adott állítással. A 4 fokú skálán a 4-es érték jelölte azt, hogy a válaszadó nagyon egyetért, míg 1-es azt, hogy egyáltalán nem ért egyet.

Az állítások:

- 1) A kisgyermekes szülők nehezebben találnak munkát.
- 2) A munkahelyek segítik a kisgyermekes szülőket abban, hogy össze tudják hangolni a munkavégzést és a gyermek ellátását.
- 3) Egy dolgozó anya ugyanolyan szoros, meleg és biztonságos kapcsolatot tud kialakítani gyermekével, mint az, aki nem dolgozik.
- 4) Manapság a nők többségének dolgoznia kell, mert csak így biztosítható a család megélhetése.
- 5) A kisgyermeket valószínűleg megviseli, ha az anya 8 órában dolgozik.

A megkérdezett 850 fő 93,1%-a úgy véli, hogy *a kisgyermekes szülők nehezebben találnak munkát*. A kisgyermekes szülők elhelyezkedési nehézségeiről való vélekedés függ a településtípustól, nemtől, iskolai végzettségtől és attól, hogy a kérdezettnek van-e gyermeke (szülői státusz). A „nem” változó és a „szülői státusz” változó együttesen hat. A nők esetében a kapott pontérték 3,67, a férfiaknál 3,49, ami jelzi, hogy a nőkre inkább jellemző az a vélekedés, hogy a kisgyermekes szülők számára nehézséget jelent munkát találni. A nők körében főleg a 3 év feletti gyermeket nevelők tartják problémásnak a munkavállalást (3,75), a férfiak körében pedig azok, akiknek 3 év alatti gyermekük van (3,70). Iskolai végzettség alapján a 8 vagy annál kevesebb osztállyal rendelkező (átlagos pontérték 3,60) és a szakmunkás végzettségű férfiak (átlagos pontérték 3,61) tartják a kisgyermekes szülők munkavállalását nehéznek, a nők körében is inkább az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők pontszámai magasak, de az érettségizett és diplomás nők pontértékei is 3,60 körül mozognak. Településtípus szerint elmondható, hogy a fővárosban élő férfiak értenek legkevésbé egyet azzal az állítással, hogy a kisgyermekesek nehezen találnak munkát (3,34), a

nők esetében pedig a községben (3,78-as pontérték) és – a férfiakhoz hasonlóan – a fővárosban élők (pontértékük 3,64).

82,3% nem ért egyet azzal az állítással, hogy *a munkahelyek segítik a kisgyermekes szülőket abban, hogy össze tudják hangolni a munkavégzést és a gyermek ellátását*. Az e kérdésre adott válaszok a vizsgált változók közül csak az iskolai végzettséggel mutatnak statisztikai összefüggést. E dimenzió alapján elmondható, hogy bár minden típusban alacsonyak a pontértékek (1,59–1,87 közé estek), a diplomások esetében valamivel magasabb, a szakmunkásvégzettséggel rendelkezők esetében pedig némileg alacsonyabb az átlaghoz képesti pontérték. A kérdezettek jellemzően nem tartják családbarátnak a munkahelyeket a kisgyermekesek támogatása szempontjából.

Válaszadóinknak mindössze 54,9%-a értett egyet azzal, hogy *egy dolgozó anya is ugyanolyan szoros, meleg és biztonságos kapcsolatot tud kialakítani gyermekével, mint az, aki nem dolgozik*. A dolgozó anya és gyermeke kapcsolatáról alkotott vélemények összefüggést mutatnak az iskolai végzettséggel, illetve a vélemények alakulására együttesen hat az, hogy a kérdezettnek van-e gyermeke, és a kérdezett milyen típusú településen él. Településtípus szerint vizsgálva elmondható, hogy a községben élők körében leginkább a gyermektelenek, legkevésbé pedig a 3 év feletti gyermeket nevelők értenek egyet azzal, hogy egy dolgozó anya is olyan szoros kapcsolatot tud kialakítani gyermekével, mint az, aki otthon marad. A községben élőkhez képest még kevésbé azonosulnak az állítással a városban élők, körükben az átlag pontérték 2,38 (községekben élőkénél: 2,43). A városban élők körében viszont a dolgozó anya nyújtotta érzelmi biztonságot nagymértékben elismerik a 3 év feletti gyermeket nevelők. A megyeszékhelyen élők és a fővárosiak körében az átlag pontérték alatta marad az előbbi két településtípus esetében kapott értéknek, tehát a településhierarchiában a nagyobb lélekszám felé haladva egyre kevésbé értenek egyet azzal a megkérdezettek, hogy a dolgozó és nem dolgozó anya ugyanolyan szoros kapcsolatot tud kialakítani gyermekével. A fővárosban azonban a 3 év feletti gyermeket nevelők pontértéke (2,75) jelentősen eltér a budapestiek átlag pontszámától (2,32), a 3 év alatti gyermeket nevelőké pedig jelentősen elmarad ettől, a körükben kapott pontérték 2,17. Iskolai végzettséget tekintve leginkább a nyolc vagy annál is kevesebb általános iskolai osztályt végzettek értenek egyet az állítással (átlagos pontérték

2,49), az azt leginkább elutasítók pedig a középfokú végzettségűek, esetükben a pontértékek 2,06–2,36 közé esnek.

A megkérdezettek 95,4%-a úgy vélte, hogy *manapság a nők többségének dolgoznia kell, mert csak így biztosítható a család megélhetése*. Ez a kérdés a nem és a településtípus változókkal mutat szignifikáns összefüggést. A főátlag magas (3,62), tehát a nők és a férfiak minden településtípus esetében inkább egyetértenek azzal, hogy a nők a család megélhetése miatt kénytelenek munkát vállalni. A városi férfiak jellemzően egyetértenek az állítással, míg a községben, megyeszékhelyen és fővárosban élő férfiak kevésbé vélekedtek úgy, hogy napjainkban a nőknek munkát kell vállalniuk a család megélhetésének biztosítása érdekében. A nők körében a városban élők értenek egyet leginkább az állítással (3,74), a községben és megyeszékhelyen élő nők körében a kapott pontérték egyforma (3,65). A budapesti nők és férfiak azok, akik legkevésbé értettek egyet a fenti állítással.

Annak ellenére, hogy a kérdezetteket megosztotta a dolgozó és nem dolgozó anya gyermekével való érzelmi kapcsolatát firtató kérdés, hiszen 55% alatti azok aránya, akik egyetértettek azzal, hogy *egy dolgozó anya is ugyanolyan biztonságos kapcsolatot tud kialakítani gyermekével, mint aki nem dolgozik*, 80,8% gondolja úgy, hogy *a kisgyermeket valószínűleg megviseli, ha az anya 8 órában vállal munkát*. A kérdezettek véleménye nem mutat összefüggést a vizsgált változókkal. Azonban elmondható, hogy az átlagos pontérték 3,24, tehát a kérdezettek jellemzően igaznak ítélik az állítást, főként a 3 év alatti gyermeket nevelők (esetükben a pontérték 3,36). Iskolai végzettség szerint pedig leginkább a szakmunkások vélik úgy, hogy a gyermeket megviseli, ha az anya 8 órában vállal munkát, legkevésbé pedig a legalacsonyabb iskolai végzettségűek (8 osztályt vagy annál kevesebbet végeztek) és a diplomások értenek egyet ezzel az állítással.

A munka és a család kérdéskörének vizsgálata érdekében kutatásunk keretében arra kértük válaszadóinkat, hogy jellemezzék magukat a munka és a család fontossága szempontjából.

Négy lehetséges válasz közül lehetett választani:

1) Számomra a családom a legfontosabb.

- 2) Fontos számomra a munka is, de ha ütközne a kettő egymással, akkor a családomat helyezném előtérbe.
- 3) Fontos számomra a családom is, de ha ütközne a kettő egymással, akkor a munkámat helyezném előtérbe.
- 4) Számomra a munkám a legfontosabb.

Legtöbben (54,1%) *fontosnak tartják a munkájukat, de ha ütközne a családdal, akkor a családi életet helyeznék előtérbe.* 41,6% egyértelműen *a családot tartja a legfontosabbnak.* 23 fő nyilatkozta, hogy *fontos számára a családja, de ha ez ütközne a munkájával, az utóbbit részesítené előnyben,* 13 fő pedig *a munkát tartja a legfontosabbnak.* A „nem” változó és a munka ill. a család fontosságának megítélése erőteljesen összefügg egymással. A családot legfontosabbnak tartók 62,3%-a nő, 37,7%-a férfi. A férfiak 56,7%-a, a nők 49,8%-a a munka ellenében a családot választaná, ha egy ilyen döntéshelyzet állna elő. Nagyon kevesen tartják legfontosabbnak a munkát, és e kis létszámú csoportban is több a férfi. Akik a családot tartották legfontosabbnak, 41,4%-ban gyermektelenek, 32,4%-uknak 3 év feletti, míg 26,2%-nak 3 év alatti gyermeke van. Azok, akik a család ellenében a munkát részesítenék előnyben, jellemzően gyermektelen férfiak.

Megkérdeztük válaszadóinkat, mit gondolnak arról általában, hogy *ha a kérdezett családjában a férj el tudná tartani a családot, a feleség mit választana:* 1) otthon maradna és nem dolgozna, 2) részidős munkát vállalna, 3) teljes munkaidőben dolgozna.

Amennyiben a férfiak el tudnák tartani a családot, a kérdezettek 38%-a szerint a feleségek otthon maradnának és nem vállalnának munkát, 41,9% szerint részidős munkát vállalna a feleség, míg 10,2% szerint teljes munkaidőben dolgozna. Ez a kérdés a nemmel, az iskolai végzettséggel és településtípussal mutat összefüggést.

Iskolai végzettség szerint a 8 vagy kevesebb osztályt végzettek 58,1%-a szerint a feleségek otthon maradnának, 36,8% szerint pedig a részmunkaidős foglalkozást választanák. A szakmunkás végzettségűeknél 45% körüli a részmunkát és otthon maradást preferálók aránya ebben a kérdésben. Érettségit, illetve felsőfokú szakképzettséget szerzők közel 50%-a szerint a feleség a részmunkaidős foglalkozást választaná, de mindkét kategóriában 10% feletti azok aránya, akik ilyen helyzetben a feleség teljes munkaidős foglalkoztatását részesítenék

előnyben. A diplomások 51,4%-a a részmunkát jelölte meg. A főiskolai, egyetemi diplomával rendelkezők 33%-a, míg a 8 vagy annál kevesebb osztályt végzettek 58%-a szerint amennyiben a férj el tudná tartani a családot, a feleség otthon maradna; a legmagasabb és legalacsonyabb iskola végzettségűek véleményének megoszlását tekintve a különbség majdnem 30%. Az iskolai végzettség növekedésével csökken azon válaszadók aránya, akik szerint az asszony a férj megfelelő jövedelme mellett otthon maradna. Településtípus szerint vizsgálva a községben élők 50%-ban a feleség otthon maradását, 43%-ban a részmunkát szorgalmaznák, amennyiben a férj jövedelme elegendő lenne a megélhetés biztosítására. A városban élők körében a részmunkaidő a legkedveltebb forma (45,2%), de 40,6% úgy véli, a férj megfelelő jövedelme mellett a feleség nem dolgozna, és az otthonmaradást választaná. A megyeszékhelyen és a fővárosban élők körében is elviekben a részmunkaidős foglalkoztatást választók dominálnak, arányuk 50% feletti. Viszont érdekesen alakul a teljes munkaidős foglalkoztatás előnyben részesítése a férj elegendő jövedelme mellett; a városokban és megyeszékhelyen élők körében 15% a teljes foglalkoztatást választók aránya, míg a fővárosban és a községben élők körében arányuk 9% alá szorul. A férfiak 49,5%-a, a nők 36,5%-a az otthon maradást jelölte a válaszlehetőségek közül, a férfiak 40,8, a nők kicsivel több mint 50%-a preferálja a részmunkaidős állást. A férfiak körében a teljes munkaidő csak 9,7%-ban népszerű, a nők körében azonban 12,6% azok aránya, akik akkor is teljes munkaidőben dolgoznának, ha a férj el tudná tartani a családot. Látható, hogy a nőkhöz képest a férfiak a feleség otthon maradását választanák nagyobb arányban, a nők körében pedig a részmunkaidős foglalkoztatás bizonyul a legkedveltebb formának.

A 22–35 évesek körében készült kutatásunk eredményei szerint a kérdezettek 93,2%-a azon a véleményen van, hogy *az anyák munkavállalása szempontjából nehézséget jelent, ha kisgyermekük van*. Ez a kérdés a „nem” és a „településtípus” változókkal mutat kapcsolatot. Az állítással egyetértők közt a legnagyobb arányt a községben élők képezik (38,4%), 25,5% a megyeszékhelyen, 20% a városokban, illetve a fővárosban élők aránya. Az állítással azonosulni nem tudók 40%-a városban él. A nők 55,9%-a szerint problémát jelent a munkavállalás, viszont a férfiak 66,7%-a úgy ítéli meg, hogy ez nem okoz gondot.

A megkérdezettek szinte mindannyian (98,1%) elismerik, hogy *nehéz munkát találni egy kisgyermekkel*. A *munkahely megtartása* 87,8% szerint nehézséget okoz egy kisgyermekes

anyának. 586 fő (69,1%) úgy véli, hogy a *munkahelyi előrejutás* is problémás a kisgyermekes anyák esetében. Az erre a három kérdésre kapott válaszok a nemmel, településtípussal, iskolai végzettséggel és azzal, hogy van-e gyermeke a kérdezettnek, nem mutatnak kapcsolatot.

Válaszadóink 61%-a szerint a *képességek fejlesztése vagy szinten tartása* ugyancsak nehézségekbe ütközik, közel 30% azonban ezzel nem értett egyet. A képességek fejlesztésének lehetőségével kapcsolatos nézeteket az iskolai végzettség határozta meg a vizsgált változók közül. Elmondható, hogy a 8 vagy annál kevesebb általános iskolai osztállyal rendelkezők 75,6%-a, a szakmunkások és az érettségivel rendelkezők közel 70%-a szerint nehézségekbe ütközik a képességek fejlesztése. A felsőfokú szakképesítéssel, valamint a diplomával rendelkezőknek azonban 50%-a ezzel ellenkező véleményen van. Főleg tehát az alacsonyabb és a középfokú iskolai végzettségűek vélték úgy, hogy a képességek fejlesztése, illetve szinten tartása egy kisgyermekes anyának problémákat okozhat.

57,7% szerint a *kisgyermekes anya helyzetéhez felettesei negatívan viszonyulnak*, ezt azonban 28,4% nem így gondolja. A válaszadók 58,4 százaléka úgy látja, hogy a *munkatársak részéről nem tapasztalható ellenérzés a kisgyermekes anyákkal szemben*.

A kérdezettek 91,6%-a szerint az apák munkavállalása szempontjából nem okoz gondot, hogy van kisgyermekük, mindösszesen 55 fő véli úgy, hogy a kisgyermekes apáknak problémái adódhatnak a munkavállalás terén. Azok közül, akik így vélekednek, 65,5% gondolja, hogy *munkát találni* nem okoz nehézséget; a *munkahely megtartása* 25 fő szerint jelent problémát. A kisgyermekes apák *munkahelyi előrejutását* az összes válaszadó közel 60%-a nem ítéli nehéznek, mint ahogyan a *képességek fejlesztését* sem. Érdekes, hogy a *felettesek viszonyulását a kisgyermekes apákhoz* kevésbé tartják negatívnak, mint a *közvetlen kollégák viselkedését*. 79,3% szerint a kisgyermekes apák helyzetéhez feletteseik nem viszonyulnak negatívan, míg a munkatársakról ennek ellenkezőjét feltételezi a válaszadók 40%-a.

Kutatásunk eredményei alapján elmondható, hogy a munka és a család összeegyeztetése nehéz feladat a családok, főképpen az anyák számára. Láthatjuk, hogy a válaszadók több mint 98%-ban úgy vélik, hogy egy kisgyermekes anyának nehéz munkát találnia, viszont ezt az apák esetében a kérdezetteknek csak 34,5%-a gondolja. A munkahely megtartása, a

munkahelyi előremenetel, sokak véleménye szerint még a képességek szinten tartása vagy azok fejlesztése is problémát okoz a kisgyermekes nők számára. A kisgyermekes anyák esetében a felettesek negatív viszonyulása a válaszadók közel 70%-a szerint jelenik meg problémaként, az ilyen fajta viszonyulás azonban a kollégákra nem jellemző. Fordított a helyzet a kisgyermekes apák esetében, akikhez a kérdezettek véleménye szerint inkább a kollégáik viszonyulnak negatívan, semmint a feletteseik. Válaszadóink önbesorolásából látható, hogy 93,6% számára a család a legfontosabb, még akkor is, ha a munkájukat fontosnak tartják: a „család-munka mérlege” egyértelműen a család felé billen.

A munka és a család egyensúlyának biztosítása a családok időmérlegének optimális kialakítása mellett nagymértékben függ a munkaadók hozzáállásától. A munkahelyeknek ugyanis két eszköz is rendelkezésére áll, amelyekkel segítheti az említett egyensúly létrejöttét: a rugalmas munkaidő és a részmunkaidős foglalkoztatás. A részmunkaidős foglalkoztatást sok kisgyermekes anya preferálja, sőt az apák is egyre nagyobb arányban igénylik. Kutatásunk eredményei is rámutattak arra, hogy ha a családfő jövedelme elegendő lenne a család eltartására, a feleség akkor is szívesen vállalna állást részmunkaidőben. 38% szerint a feleség otthon maradna és nem dolgozna, míg 41,2% szerint a feleség részmunkaidőben dolgozna.

Ugyanakkor az eredmények felhívják a figyelmet arra, hogy a kérdezettek több mint 80%-a úgy véli: a munkahelyek nem segítik a kisgyermekes szülőket abban, hogy össze tudják hangolni a munkavégzést és a gyermekük ellátását. 95,4% egyetértett azzal az állítással, hogy a nők többsége rákényszerül a munkavállalásra, mert keresete nélkül a család megélhetése nem biztosított. Azt, hogy milyen nagy szükség lenne a részmunkaidős foglalkozás és a rugalmas munkaidőben való munkavállalás bővítésére, jól jelzi, hogy a kérdezettek több mint 80%-a értett egyet azzal a kijelentéssel, hogy a kisgyermekeket valószínűleg megviseli, ha az anya 8 órás munkarendben dolgozik, és többségük szerint egy dolgozó anya kevésbé tud szoros, meleg és biztonságos kapcsolatot kialakítani gyermekével, mint az, aki otthon van gyermekével.